

Tekst **DOUWE ANNE VERBRUGGE** | Fotografie **THEO TANGELDER**

Om schapen in de weide te houden

KASTANJE- LATJES DOEN HET WERK

“Nog een klein tikkie, Ido. De paal mag nog twee centimeter zakken”, roept hovenier Willem Versloot naar zijn werkmaat die met een flinke voorhamer de kastanjehouten palen zestig centimeter diep de grond in mept. Samen maken zij een afrastering om de schapen in de boomgaard op te sluiten. Al werkende geven ze nuttige tips. Hoe hoger je schoort, hoe steviger de hoekpaal, gaas en kastanjelatjes bevestig je het beste aan de binnenzijde van de weide en poortjes draaien naar binnen toe, met reden.

De nieuwe kastanjehouten palen die in de grond gaan, zijn 1 meter 60 lang. Ido van Wijk legt uit dat deze goed genoeg zijn voor een hekwerk dat rond de meter hoog wordt. Met een grondboor, die een diameter heeft van tien centimeter, worden nieuwe gaten geboord. In rap tempo gaan de palen om de anderhalve meter de grond in. Ido mept, Willem Versloot controleert met een meetlint of de paal op hoogte is. De hoekpalen van de afrastering worden voorzien van schoorpalen. Willem boort schuin een gat in de grond en tikt met de voorhamer de paal een stukje weg. “Voor de schoorpalen gebruik ik dezelfde kastanjehouten palen. Dat geeft een mooie eenheid in het hekwerk. De schoorpalen verbind ik aan de bovenkant

van de staande palen. Hoe hoger je schoort, hoe sterker je bent.” Om de schoorpaal netjes af te zagen duwt Willem de paal achter de staande paal. Een potloodstreepje is niet nodig, op het oog van de ervaren hovenier doet de motorzaag de rest van het werk. Ido kan nu weer aan de slag. Boortje vijf wordt uit de boormachinekist geplukt. Eén lange schroef is voldoende om de schoorpaal muurvast te zetten.

LATTEN AAN DE JUISTE KANT

Nu de palen staan, kan het lattenwerk ertegenaan worden geschroefd. Ido: “Let op dat je het hekwerk aan de juiste kant plaatst: aan de zijde waar de schapen lopen. Op die manier kunnen de schapen het lattenwerk nooit uit de palen duwen. Want bij jeuk schuren ze er graag tegenaan en het ligt tegen het hekwerk

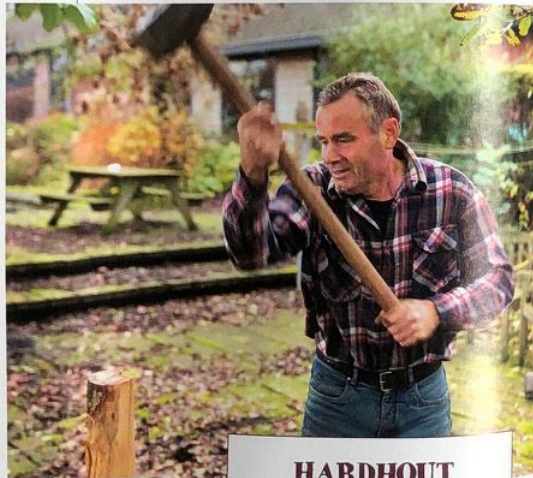

Ido en Willem hebben soms een stootijzer om door wat puin in de grond te komen.

De palenboor heeft een net iets kleinere diameter dan de palen.

Een ferme tik met de hamer doet de paal stevig op zijn plaats zakken.

HARDHOUD VOORBOREN

Palen van tropisch hardhout gebruikt Willem nooit voor de afrastering. "Ze zijn ideaal voor de draaipoot, maar niet voor het hekwerk. Bij hardhouten palen moet je alles voorbereiden die vierkante palen ogen vooral minder landelijk dan rondhout palen. Voordeel is dat hardhouten palen wel zo'n 25 jaar kunnen meegaan. De prijs is er dan ook naar, vaak twee keer duurder dan rondhout."

KOSTEN

Palen (1,60 meter) van kastanjehout: € 8,- per stuk

Rol hekwerk van kastanjehout (10 meter): € 150,-

Planken van larikshout voor poortje: € 4,50 per meter

Rvs-schroeven (6 mm x 60 mm): 100 stuks rond de € 25,-

natuurlijk lekker uit de wind." Voor het uitrollen begint wordt de eerste lat vastgemaakt aan de buitenste paal. Willem: "Ik zet het lattenwerk vast met schroeven in de latten. Dat vind ik mooier. Anderen maken het hekwerk vast met krammen op het draad. Kan ook natuurlijk, kwestie van smaak." Voor het aanbrengen van de 6 x 60 rvs-schroeven wordt er met een iets krappere boortje voorgeboord. Ido maakt een 'cirkelende' beweging, zodat de schroefkop

meteen mooi verzinkt in het hout. De punten die aan de kastanje-latten zitten, horen 'officieel' naar boven te wijzen. Daar heeft Willem geen boodschap aan. "In de meeste gevallen draai ik het om: met de punten naar beneden dus. Kleine kinderen willen er altijd overheen klimmen of hangen met hun armpjes ertussen om de dieren te aaien. Niet dat de punten vlijmscherp zijn, maar als zo'n kleintje er met de kin achter blijft haken... dat wil je ook niet."

FRUITBOOMPALLEN

Op Marktplaats.nl zijn vaak gebruikte fruitboompalen te vinden tegen hele schappelijke prijzen. "Die palen hebben hun waarde al bewezen en gaan vaak nog lang mee." Cressostalie verlengt de levensduur van de palen. "Let wel op dat je een milieuvriendelijke variant hebt. De palen van vroeger gingen een leven lang mee, maar die zaten dan ook vol met milieuvriendelijke teetroep."

Pas nadat de schoorpaal schuin in de grond is geslagen, zaag je hem schuin op lengte.

RIEK

Om te voorkomen dat het een 'zwabberhek' wordt, moet bij het vastschroeven van het lattenwerk de boel goed worden aangespannen. Ido: "Daarom kun je dit werk eigenlijk het beste altijd met z'n tweeën doen. De een spant het hekwerk, de ander schroeft vast. Het kan wel in je eentje, maar dat levert vaak een hoop frustratie op." Voor het spannen van de lattenconstructie hebben de twee tuinmannen een handigheidje in huis: de riek. Precies achter de paal steekt Willem de riek door het hekwerk om vervolgens met een hef beweging de latten mooi strak aan te lijnen. Daarna worden de

latten vastgeschroefd aan de palen. Het nieuwe kastanje hekwerk gaat volgens Willem zo'n tien jaar mee. "Als de wind er goed op staat, zelfs wel een paar jaartjes langer. Dan droogt het hek steeds opnieuw op. Kastanjehout is een soort van hardhout, behandelen met lak of

Een lange schroef volstaat om de schoorpaal te bevestigen.

HOUSOORTEN

Voor het maken van houten afrasteringen kunt u onder meer kiezen uit kastanjehout of eikenhout uit Frankrijk of Oost-Europees robiniahout (ongeschikt voor paarden) of grenenhout van Noord-Europese afkomst. Het grenenhout wordt meestal wel geïmpregneerd. Willem: "Het grenenhout uit Noord-Europa is sterker dan andere grenesoorten, omdat de ringen dichter op elkaar zitten. Het hout heeft weinig zonuren gehad." Kastanje palen gaan zo'n tien tot vijftien jaar mee. "Dat is wel mede afhankelijk van de grondsoort. In de natte veenweidegebieden verrotten de palen eerder."

Met de palen op anderhalve meter afstand is de omheining voldoende stevig.

iets dergelijks hoeft niet. Leuker natuurlijk houden is het beste."

POORTJE

Het poortje vormt letterlijk en figuurlijk de afsluiting van het project. Ido zaagt een viertal lariksplanken op maat. Willem: "Bij het vastschroeven is het van belang om steeds opnieuw de 'diagonalen' te meten. Voor je het weet, verschuiven de planken een paar millimeter

Het uitrollen van de kastanje-latjes.

De één spant, de ander schroeft.

Hekjes zijn kant-en-klaar te koop, maar eenvoudig zelf te maken.

Een waterpas helpt om het hekje horizontaal te monteren.

ELEKTRISCHE AFRASTERING VOOR SCHAPEN

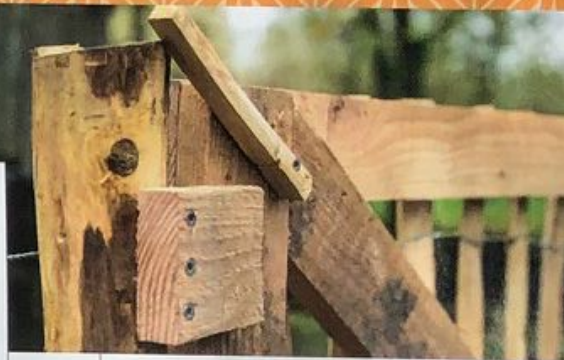

Wanneer schapen niet op een natuurlijk afgebakend perceel lopen, is het maken van betrouwbare elektrische afrastering noodzakelijk. Een 'schapennet' is hiervoor een goede optie. Willem: "Lichte elektrische schokken dringen niet door de wol heen, waardoor schapen deze niet of nauwelijks voelen en kunnen ontsnappen. Daarom kan er het best een sterk schrikdraadapparaat in combinatie met een schapennet worden gebruikt." Een krachtig 230V-schrikdraadapparaat zorgt ervoor dat de schapen het net accepteren en vermijden. Een schapennet van 50 meter, inclusief schrikdraadapparaat en opstelpaaltjes, kost een kleine 200 euro.

SLOTEN AFSCHERMEN

In gebieden met veel sloten is het verstandig om de slootkanten af te rasteren met een schrikdraad of -lint. Willem: "Vooral bij hoge slootkanten is het afschermen van de sloten aan te bevelen, als schapen in het water kukelen gaan ze een vervelende dood tegemoet. Maar ook bij ijs, voorkom je dat de schapen weglopen of door het ijs zakken. Paaltjes van één meter zijn hoog zat.

Hier moeten dan twee of drie stroomdraden of linten worden gespannen." Willem ziet liever draad dan lint. "Het werkt even goed, maar die witte linten in het land, zijn toch geen gezicht? Het enige voordeel is dat de beesten het lint beter zien."

Een stukje plank om te voorkomen dat het hekje naar buiten doorzwaait en een grendel van eigen makelij.

en dat is bij een poortje geen gezicht. En op iedere hoek minimaal vier schroeven aanbrengen, dan kan het geen kant meer op." Een afgeknipt stuk lattenwerk wordt op het planken skelet geschroefd: het poortje is klaar om omgehangen te worden.

Ido: "Plaats de scharnieren - de duimen en de hengen - dusdanig dat de schapen of andere dieren het hek nooit kunnen openduwen. Het poortje moet altijd opengaan in de richting van het veld waar de dieren lopen." Kers op de taart is het deurslot. Ido schroeft een 20 centimeter lang stukje plank aan de poortpaal, het poortje valt er tegenaan. Geheel in stijl wordt een stuk kastanjelat aan de poort vastgeschroefd: als grendel op de deur.

Meer info: www.willemstijnen.nl